

Rapport om Advokatvagter i Danmark

Advokatsamfundet, Januar 2011

Indholdsfortegnelse

Forord.....	3
1. Kommissorium.....	4
1.1. Baggrund.....	4
1.2. Advokatrådets retssikkerhedsprogram 2009 og advokatvagterne	4
2. Advokatvagternes opgaver.....	6
3. Antallet af advokatvagter	6
4. Organisering af advokatvagterne	6
5. Historik, begrundelse og værdigrundlag	6
5.1. Advokatvagter	6
5.2. Andre retshjælpsinstitutioner	7
6. Udbredelse og statistik	7
6.1. Antallet af henvendelser.....	7
6.2. Anden statistik.....	8
6.2.1. Sagstyper, som brugerne i advokatvagterne søgte hjælp til.....	8
6.2.2. Antallet af sager, der er afsluttet efter rådgivning i advokatvagterne	8
7. Hjemmelsgrundlag og indplacering i det samlede retshjælpssystem.....	9
7.1. Retsplejelovens § 323 og forarbejder.....	9
7.2. Tilskud til advokatvagterne.....	9
7.3. De advokatetiske regler, herunder ansvarsforsikringen	10
7.4. Advokatens mulighed for at få klienter via sit virke i en advokatvagt	10
7.5. Udenlandsk ret	11
7.5.1. Norge.....	11
7.5.2. Sverige	11
7.5.3. Internationale anbefalinger om pro bono arbejde	11
8. Organisation (frivillighed og decentralisering) og økonomi.....	12
9. Behovsanalyse og berettigelse – set fra brugernes og advokaternes side	13
10. Evaluering af advokatvagterne – hvordan opfylder de behovene/missionen, fælles forhold, form og funktion	14
11. Overvejelser og anbefalinger om fremtiden; mission og værdigrundlag.....	15
12. Konkrete forslag.....	17
12.1. Fuldmægtige, som yder rådgivning i en advokatvagt, kan tælle det med som obligatorisk efteruddannelse	17
12.2. Indledende kurser tilbydes advokater og fuldmægtige, der yder rådgivning i en advokatvagt	17
12.3. Motivation gennem videregivelse af værdigrundlag	18
12.4. Kredsene skal støtte arbejdet i lokalområdet advokatvagter	18
12.5. Lokalt samarbejde mellem advokatvagten og retshjælpsinstitutioner	18
12.6. Mærkning til de advokater/advokatfirmaer, der yder hjælp i en advokatvagt.....	19
12.7. Fælles hjemmeside og intranet.....	19
12.8. Telefonisk rådgivning og IT-baseret rådgivning	19
12.9. Anden økonomisk støtte.....	19

Forord

”Fru Jensen, nu har jeg set Deres papirer igennem. Jeg kan allerede nu sige, at denne sag behøver De ikke bekymre dem om. De kommer nemlig ikke til at hænge på det rejste krav, der er forældet”.

Således kunne det lyde, når advokaten trods en travl kalender bestemmer sig for at stille op i advokatvagten og stille sin viden til rådighed for helt almindelige mennesker, som typisk ikke formår at betale et advokatsalær.

Advokatens samfundssind er hver dag afgørende for, at mange almindelige mennesker uden større midler eller juridisk indsigt, men med et behov for juridisk bistand, får en håndsrækning.

Dette adelsmærke for advokatstanden – at udvise samfundssind og virke til gavn for retssamfundet – udfoldes i vores mere end 80 advokatvagter. Advokatvagterne er i dag omtalt i retsplejeloven. Men det bliver det jo ikke i sig selv gjort af!

Historien om advokatvagterne er en historie, advokaterne kan være stolte af. Den bidrager til vores selvforståelse, men da i høj grad også til omverdenens syn på vores profession.

Men der er også visse tegn i tiden på, at advokatvagterne ikke blomstrer lige frodigt alle steder i landet. Sågar eksempler på, at vagterne i nogle byer direkte visner og dør bort. Nogle steder er det en naturlig følge af en almindelig samfundsudvikling, hvor der bliver længere mellem advokaterne. Andre steder kan der være behov for at synliggøre værdien af arbejdet også for de advokater, der i fremtiden vil skulle bære ordningerne videre. Derfor har Advokatrådet i en arbejdsgruppe analyseret, om der er grund til at overveje ændringer i ordningen.

Rapporten, som jeg vil anbefale alle at læse, indeholder nogle bud på, hvad vi kan gøre, for at få advokatvagter til at blomstre så mange steder som muligt.

Tanken bag initiativerne er ikke at klandre de advokater, der ikke deltager i advokatvagterne. Vil man udføre pro bono arbejde, kan det gøres på mange forskellige måder. Vi tror på, at støtte og ros til advokater, der vælger at yde et bidrag i advokatvagterne, kombineret med gode rammevilkår, er den rigtige vej frem. Vi vil fra Advokatsamfundet gøre vores til at øge synligheden af advokatvagter, herunder tage en række initiativer til implementering af forslagene. Primært af hensyn til brugerne – og også lidt af hensyn til os selv. Jeg håber samtidig, at rigtig mange advokater (og nu også advokatfuldmægtige), både unge og gamle, fra store og små kontorer, landet over, overvejer og drøfter deres bidrag til at understøtte bevarelsen og udviklingen af advokatvagterne.

Tak til arbejdsgruppen for en læseværdig og konstruktiv rapport. Til nye læsere: God læsning!

Søren Jenstrup
Formand for Advokatrådet

1. Kommissorium

1.1. Baggrund

Advokatrådet har i de senere år erfaret, at et stigende antal advokatvagter oplever problemer med at rekruttere advokater til bemanning af advokatvagterne. Dette har for nogle byers vedkommende resulteret i, at den lokale advokatvagt er blevet nedlagt.

Advokatrådet har derfor besluttet at nedsætte et udvalg under Advokatrådets Organisationsudvalg med det formål at undersøge, om der, som følge af retskredsreformen og den almindelige samfundsudvikling, er behov for at gentænke advokatvagsordningen med henblik på at fremtidssikre adgangen til indledende gratis rådgivning ved en advokat. Udvalget har haft deltagelse af formand Jeppe Skadhauge, Peter Fogh, Pernille Backhausen, Anders Tolborg, Leif Max Hansen, Henrik Oehlenschläger, Anette Prang, Jørgen Flodgaard, Ole Dueholm, Rasmus Møller Madsen og Christina Friis Glisby (sekretær).

Udvalgets arbejde er et led i varetagelsen af Advokatsamfundets opgaver i vedtægtens § 37, der pålægger Advokatrådet at arbejde for, at enhver har adgang til kvalificeret, uafhængig og fortrolig advokatbistand, samt for at fremme retssikkerheden såvel inden for retsplejen som i den offentlige forvaltning (stk. 1), og ”for befolkningens adgang til vederlagsfri retshjælp i form af grundlæggende mundtlig rådgivning ved advokatvagter, herunder navnlig ved at orientere om advokatvagterne på internettet” (stk. 4).

1.2. Advokatrådets retssikkerhedsprogram 2009 og advokatvagterne

Retssikkerhedsprogrammet indeholder følgende om advokatvagterne:

”Strukturtilpasningen i advokatbranchen som følge af retskredsreformen betyder, at advokatvagterne nogle steder er lukket, og andre steder er truet af lukning, fordi advokatvirksomhederne flytter fra mindre bysamfund til de byer, hvor den stedlige byret har sit hovedsæde. Der er således blevet længere vej til advokaten i mere end én forstand, idet den nuværende lovgivnings kompleksitet, sammenholdt med klientens snævre muligheder for at få omkostningsdækning, hvad enten det er i form af privat eller offentlig retshjælp, gør det ganske vanskeligt for advokaten at varetage den mindre bemidlede klients retmæssige interesser.

Advokatrådet er af den opfattelse, at såvel den enkelte advokat som professionen som sådan har pligt til at medvirke til at sikre borgernes adgang til juridisk rådgivning og hjælp til tvistløsning i såvel den offentlige forvaltning som i retsplejen. Advokaterne i Danmark løser denne opgave ved at give anonym og gratis retshjælp til tusindvis af mennesker om året i advokatvagterne. Hertil kommer, at mange enkeltadvokater vederlagsfrit giver en helt indledende rådgivning til personer, som søger deres råd.

Som nævnt har mange advokater over for Advokatrådet tilkendegivet, at de føler sig demotiverede over hele den måde, retshjælpsordningerne fungerer på, og at de derfor overvejer at trække sig ud af denne type af sager. Det er ikke alene et udtryk for økonomiske

overvejelser, men også for, at reguleringen opleves som udtryk for mangel på respekt hos lovgiver for såvel borgerens behov som for advokatens arbejdsindsats.

.....

Advokatrådet har på denne baggrund opfordret regeringen til snarest at nedsætte en bred sammensat Retshjælpskommission, som skal have til opgave at analysere og vurdere de eksisterende retshjælpsordningers form og indhold med udgangspunkt i, at borgerne – og måske tillige visse grupper af erhvervsdrivende – i et moderne retssamfund skal sikres ikke blot formel, men også reel adgang til bistand og uafhængig og kvalificeret rådgivning. I det omfang, kommissionen finder de nuværende ordninger utilstrækkelige eller uhensigtsmæssige, skal kommissionen fremkomme med forslag til ændringer i den gældende regulering.....”

Justitsministeren har ved en pressemeddelelse den 24. marts 2010 meddelt, at han har anmodet Retsplejerådet om at vurdere, om intentionerne med de ændringer i reglerne om offentlig retshjælp, der blev gennemført i 2007 er blevet opfyldt, og hvis det vurderes ikke at være tilfældet, hvordan der i givet fald kan ske en bedre udnyttelse af ressourcerne til offentlig retshjælp og fri proces.

Retsplejerådet skal dog ikke i den forbindelse foretage en vurdering af advokatvagterne. Således er det fortsat relevant at undersøge om der, som følge af retskredsreformen og den almindelige samfundsudvikling, er behov for at gentænke advokatvagsordningen med henblik på at fremtidssikre adgangen til indledende gratis rådgivning ved en advokat.

Advokatrådets Procesretsudvalg arbejder i øjeblikket sammen med Danske Advokater på et projekt om retshjælp, retshjælpsforsikring og fri proces, som blandt andet har til formål at afdække årsagen til de markante fald i antallet af retshjælpssager samt advokaternes syn på vilkårene for udøvelse af retshjælp.

1. 3. Advokater er aktive i pro bono arbejde

Advokatstanden stiller gennem en række initiativer på forskellig vis rådgivning til rådighed på et uegennyttigt grundlag. Det kan være indledende gratis rådgivning, når klienter ved første kontakt henvender sig til en advokat eller et advokatfirma. Det kan ligeledes være CSR-programmer, f.eks. aftaler med bestemte organisationer m.v. om at stille rådgivning til rådighed. Arbejdet i en advokatvagt er således blot en blandt en række forskellige pro bono aktiviteter.

Udvalget har set det som et formål at bidrage til, at det at arbejde i en advokatvagt også fremover på en synlig måde indgår blandt de muligheder, advokaterne og advokatvirksomhederne overvejer, hvis de som led i en beslutning om at deltage i pro bono arbejde, skal foretage en prioritering. Hensigten med udvalgets arbejde er bl.a. at sikre, at der er opmærksomhed om det behov for retshjælp, der dækkes i advokatvagterne, og at deltagelse i dette arbejde ofte opleves som givende og eftertragtet for advokater.

Advokatvagterne er baseret på en græsrodstradition for gratis rådgivning til mindre bemidlede. Udvalget er bevidst om denne tradition og har forsøgt at opstille anbefalinger, der støtter op om det lokale arbejde i advokatvagterne uden derved at øve indflydelse på arbejdets tilrettelæggelse og udførelse.

2. Advokatvagternes opgaver

Advokatvagterne yder grundlæggende mundtlig rådgivning i alle sager. Rådgivning kan gives anonymt og er åben for alle uanset indtægt. Typisk vil denne grundlæggende rådgivning sætte borgeren i stand til at vurdere, hvorvidt et krav er berettiget og af juridisk karakter. Rådgivningen omfatter ikke blot de juridiske spørgsmål af betydning for tvisten, men ligeledes de praktiske og økonomiske muligheder for at gå videre med en sag.

3. Antallet af advokatvagter

Advokatsamfundet har registreret 88 advokatvagter fordelt rundt i hele landet. I 2004 var der cirka 100 advokatvagter i Danmark.

Advokatsamfundet fører en liste (bilag 1) over alle advokatvagter i Danmark. Listen findes på Advokatsamfundets hjemmeside. Listen indeholder adresser, kontaktoplysninger og åbningstider. Listen bliver løbende opdateret, og to gange om året kontrolleres listens oplysninger ved opringning til alle advokatvagterne.

Som nævnt i indledningen er et antal advokatvagter lukket inden for få år. Der er imidlertid også oprettet enkelte nye advokatvagter. Senest er der oprettet en advokatvagt på Nørrebro i København i marts 2010.

4. Organisering af advokatvagterne

Advokatvagterne er organiseret på forskellig vis. Nogle steder er det den lokale advokatforening, der varetager driften, andre steder er advokatvagten organiseret som en selvstændig forening (med eller uden tilknytning til en advokatforening) eller som en service oprettet af lokale advokater.

Udgifterne til driften af advokatvagterne består navnlig af annonceringsudgifter, indkøb af helt basal litteratur samt visse andre kontorholdsudgifter. Nogle steder er der endvidere udgifter til husleje, men typisk stilles de benyttede lokaler gratis til rådighed. Advokatvagterne har typisk til huse på biblioteker, i domhuse eller i få tilfælde hos en praktiserende advokat.

5. Historik, begrundelse og værdigrundlag

5.1. Advokatvagter

I september 1978 åbnede Københavnske Advokaters Retshjælp som den første advokatvagt i Danmark. Her kunne alle få gratis, mundtlig rådgivning uanset indkomst. Formålet med initiativet var at medvirke til at skabe et mere positivt syn på advokatstanden, som netop i foråret 1978 havde været udsat for negativ omtale i medierne.

Herudover havde Advokatrådet bebudet en ordning, hvor borgerne kunne få en førstegangskonsultation hos en advokat for 200 kr. Det skulle være en pligt for advokaterne at yde denne form for retshjælp. Initiativtagerne til Københavnske Advokaters Retshjælp fandt, at en sådan offentlig retshjælpsordning ville være vanskelig for mindre advokatkontorers økonomi og fortsatte beståen.

Initiativet blev fulgt op af advokater overalt i landet i 1980'erne, og disse advokatvagter arbejder i dag efter stort set de samme principper, som fortsat er gældende for Københavnske Advokaters Retshjælp.

5.2. Andre retshjælpsinstitutioner

Københavns Retshjælp har eksisteret siden 1885, og gennem alle årene har fundamentet for Retshjælpens eksistens været frivillig og ulønnet medvirken af advokater, offentligt og privatansatte jurister og jurastuderende.

Ligeledes har Århus Retshjælp siden 1936 ydet gratis rådgivning. I dag har Århus Retshjælp tilknyttet 30 rådgivere, som primært er jurastuderende.

I begyndelsen af 1960'erne var der ligeledes retshjælpskontorer i Frederikshavn, Randers, Grenå, Silkeborg, Esbjerg, Odense, Holbæk og Tårnby.

Der findes i dag cirka 20 private retshjælpsinstitutioner, som modtager tilskud fra Civilstyrelsen i blandt andet København, Århus, Odense, Esbjerg, Silkeborg, Skive og Kolding. De private retshjælpsinstitutioners rådgivning er typisk mere omfattende end advokatvagternes, da der her normalt også vil kunne udfærdiges skriftlige henvendelser.

Herudover findes der private retshjælpsinstitutioner, der ikke modtager tilskud fra Civilstyrelsen, men som typisk yder rådgivning med hjælp fra private sponsorer. I bilag 4 findes et kort med en oversigt over landets advokatvagter og retshjælpsinstitutioner.

Alle retshjælpsinstitutioner, hvad enten der er tale om advokatvagter eller retshjælpskontorer, yder et værdifuldt bidrag til at sikre borgernes adgang til gratis retshjælp i Danmark.

6. Udbredelse og statistik

6.1. Antallet af henvendelser

Indtil 2001 fik Advokatsamfundet tilsendt oplysninger om antallet af henvendelser fra alle landets advokatvagter. Statistik over henvendelser til advokatvagterne fra årene 1985 til 2001 fremgår af betænkning nr. 1436 af 2004, reform af den civile retspleje III, bilag 3, p. 581 (gengivet nedenfor):

	Antal henvendelser	Antal behandlede emner
1985	20.719	24.595
1986	20.952	24.801
1987	21.511	25.701
1988	23.351	28.007
1989	23.841	29.010
1990	24.315	29.010
1991	24.588	30.011
1992	25.371	30.686
1993	27.568	33.229
1994	25.430	30.912
1995	24.895	29.637

1996	23.026	27.293
1997	23.044	27.581
1998	19.472	23.183
1999	20.672	24.920
2000	21.126	25.158
2001	21.889	26.365

Tallene viser umiddelbart, at antallet af henvendelser frem til år 2001 har været nogenlunde stabile, dog med et lille fald i forhold til perioden fra 1991 til 1995.

6.2. Anden statistik

Der findes ikke en opdateret statistik i Advokatsamfundet over, hvad de enkelte henvendelser til advokatvagterne omhandler, men der findes lidt statistik over typen af henvendelser i rapporten ”Retshjælp i Danmark – Delrapport I: Beskrivelse af retshjælpstilbuddene” af Bettina Lemann Kristiansen. Rapporten omhandler retshjælpsordninger generelt, men den indeholder også i et vist omfang statistiske oplysninger om netop advokatvagterne, idet følgende advokatvagter indgår i undersøgelsen: advokatvagterne i Silkeborg, Holstebro, Gentofte, Roskilde, Bjerringbro og Esbjerg.

Undersøgelsen af advokatvagterne er foretaget over en periode på tre måneder. I afsnit 6.2.1. til 6.2.2. findes et udpluk af statistikken fra ovennævnte rapport.

6.2.1. Sagstyper, som brugerne i advokatvagterne søgte hjælp til

Sagstype	Mand	Kvinde
Familieret	13,2 %	20 %
Arv og skifte ved dødsfald	13,2 %	15,2 %
Arbejdsmarkedsret/sociallovgivning	4,4 %	12 %
Lejeforhold	8,8 %	4,8 %
Kontraktforhold	20,2 %	12,8 %
Andre forhold	28,9 %	24 %

Henvendelser om arv og skifte ved dødsfald er forholdsvist hyppige i advokatvagterne, ligesom henvendelse om kontraktforhold og andre forhold ofte forekommer i advokatvagterne. Oplysning om, hvilke sagstyper, der søges hjælp til i advokatvagterne, kan anvendes til at målrette et eventuelt uddannelsesstilbud til de advokater, og i fremtiden fuldmægtige, der yder hjælp i en advokatvagt.

6.2.2. Antallet af sager, der er afsluttet efter rådgivning i advokatvagterne

Det fremgår videre af rapporten, at 89,6 pct. af de kvindelige borgere får afsluttet sagen efter en mundtlig rådgivning i advokatvagterne, mens tallet for mandlige borgere er 82,5 pct. Det fremgår videre, at 11,4 pct. af de mandlige borgere og 7,2 pct. af de kvindelige borgere, efter første henvendelse i advokatvagten får vejledning i den forstand, at de – uanset at sagen ikke er afsluttet – forventes selv at være i stand til at gøre det videre fornødne i sagen.

7. Hjemmelsgrundlag og indplacering i det samlede retshjælpssystem

7.1. Retsplejelovens § 323 og forarbejder

Retsplejelovens kap. 31 om retshjælp og fri proces blev grundlæggende ændret ved lov nr. 554 af 24. juni 2005. Ændringen bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 1436 af 2004, Reform af den civile retspleje III, adgang til domstolene (herefter Retsplejerådets betænkning). Først ved denne ændring af retsplejeloven blev retshjælp ydet af advokatvagterne formaliseret. Tidligere var advokatvagternes ydelse af retshjælp ulovreguleret.

Det fremgår af retsplejelovens § 323, stk. 1, at justitsministeren kan yde tilskud til retshjælp ved advokatvagter i form af helt grundlæggende mundtlig rådgivning (trin 1). Det fremgår videre af stk. 2, at enhver har ret til vederlagsfri retshjælp på trin 1 vedrørende ethvert retsspørgsmål. Se hele bestemmelsen i bilag 2.

Det fremgår blandt andet af Retsplejerådets betænkning, at det kan være hensigtsmæssigt at operere med nogle forskellige trin eller niveauer for retshjælp. Det drejer sig om helt grundlæggende rådgivning (trin 1), rådgivning ud over helt grundlæggende mundtlig rådgivning (trin 2) og rådgivning i forbindelse med forligsforhandling (trin 3). På trin 1 står den person, der er i tvivl om, hvorvidt et krav overhovedet er berettiget. Det kan være en person, der føler sig uretfærdigt behandlet i en eller anden sammenhæng, men er i tvivl om, hvordan han eller hun måtte komme videre. Retsplejerådet anfører, at den helt indledende afklaring af, om der overhovedet er grund til at gå videre med en sag, bør foretages af advokatvagterne. Disse er velegnede til en sådan helt grundlæggende mundtlig rådgivning, som ikke blot omfatter de juridiske spørgsmål af betydning for tvisten, men også de praktiske og økonomiske muligheder for at gå videre, således at borgeren får et beslutningsgrundlag for, om han eller hun vil gå videre med sagen.

Det fremgår blandt andet af forarbejderne til retsplejelovens § 323, stk. 2, at det forudsættes, at advokaterne i advokatvagterne, ligesom i dag, vil være ulønnede. Staten skal fortsat yde tilskud til annoncering og mindre kontorholdsudgifter, herunder den mest basale litteratur. Borgeren skal ikke betale for retshjælp på trin 1.

Retsplejelovens § 323, stk. 2, giver således borgerne ret til vederlagsfri mundtlig rådgivning om ethvert retsspørgsmål. Bestemmelsen kan imidlertid ikke antages at indeholde en retlig forpligtelse for advokatstanden til at etablere og drive advokatvagter, men alene en vis beskyttelse af borgernes adgang til retshjælp.

7.2. Tilskud til advokatvagterne

Civilstyrelsen træffer afgørelse om, hvorvidt en advokatvagt kan godkendes som tilskudsberettiget efter bekendtgørelse nr. 1296 af 8. december 2006, ændret ved bekendtgørelse nr. 1057 af 31. august 2007 om tilskud til retshjælpskontor og advokatvagter. Se uddrag af bekendtgørelsen i bilag 2.

Hvert år afsættes et beløb på finansloven, hvorfra der ydes tilskud til advokatvagter og retshjælpsinstitutioner. Retshjælpspuljen er opdelt i tre puljer; basispuljen (82,5 pct. af retshjælpspuljen), aktivitetspuljen (5 pct. af retshjælpspuljen) og udligningspuljen (12,5 pct. af den samlede retshjælpspulje). Advokatvagter kan kun få tilskud fra basispuljen og udligningspuljen,

hvorimod retshjælpskontorerne også kan opnå tilskud fra aktivitetspuljen. Der var på finansloven 2010 afsat 12,5 mio. kr. til retshjælpuljen.

Basistilskud gives blandt andet til rimelig leje eller anskaffelse af lokaler, rimeligt honorar til lederen af advokatvagten, rimelige kontorholdsudgifter og rimelige udgifter til oplysningsvirksomhed.

Udligningstilskud ydes til advokatvagter, som har modtaget basistilskud, som er enten kr. 10.000 eller 10 pct. lavere end det tilskud, de pågældende advokatvagter modtog i 2006. Udligningstilskuddet kan maksimalt udgøre forskellen mellem de godkendte rimelige driftsudgifter efter bekendtgørelsens § 3a og det tilskud, der blev modtaget i 2006.

Civilstyrelsen har registreret 83 advokatvagter på listen i 2010. Se hertil bilag 3.

7.3. De advokatetiske regler, herunder ansvarsforsikringen

Det fremgår af retsplejelovens § 126, stk. 1, at en advokat skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv tilsiger. Sagerne skal fremmes med fornøden hurtighed.

En advokats frivillige rådgivning i eksempelvis en advokatvagt må betragtes som advokatvirksomhed, og er derfor underlagt reglerne om god advokatskik i retsplejelovens § 126, stk. 1, og de øvrige regler, der gælder i forbindelse med udøvelse af advokatvirksomhed. Det indebærer, at advokaten i forbindelse med rådgivningen er underlagt Advokatrådets advokatetiske regler. Det indebærer ligeledes, at rådgivning givet i en advokatvagt er omfattet af ansvarsforsikringens dækning, hvis advokaten som led i rådgivningen pådrager sig et erstatningsansvar. For advokatfuldmægtige, vil rådgivningen i advokatvagten i lighed med øvrigt advokatarbejde ske på principalens vegne og principalen hæfter således for et eventuelt ansvar som følge af advokatfuldmægtigens rådgivning.

Rådgivning i advokatvagterne foregår ved, at borgerne kommer ind fra gaden og kort fortæller om deres problem, hvorefter advokaten yder borgeren rådgivning på grundlag heraf. Denne rådgivning vil typisk hjælpe borgeren med at afklare, om der reelt er en sag og hvilke muligheder, der er for at få sagen løst. Det vil i vidt omfang ligeledes omfatte en vejledning om de øvrige muligheder for retshjælp og fri proces.

”God advokatskik” i forhold til rådgivningen i en advokatvagt skal ses i sammenhæng med disse særlige forhold, der indebærer, at advokaten på kort tid og på et spinkelt grundlag skal afklare en given problemstilling. Advokaten giver et råd, men har ikke i egentlig forstand påtaget sig en sagsopgave for klienten.

7.4. Advokatens mulighed for at få klienter via sit virke i en advokatvagt

Så vidt vides er der forskellig praksis i advokatvagterne med hensyn til, om advokater, der yder gratis bistand i en advokatvagt, kan benytte arbejdet til at hverve klienter til egen virksomhed.

Der er ikke forbud mod, at advokaten i forlængelse af rådgivningen i advokatvagten yder den pågældende rådgivning om samme sag mod betaling. I nogle tilfælde vil det for borgeren formentlig være af betydning at fastholde relationen til den advokat, der har varetaget sagen i advokatvagten.

Hvis en advokat påtager sig en opgave for en borger efter først at have rådgivet den pågældende i advokatvagten, må advokaten sikre, at borgeren ikke får det indtryk, at hun/han er forpligtet til at fortsætte med advokaten og således ikke har et frit valg af advokat.

I det øjeblik, advokaten påtager sig en egentlig sagsbehandlingsopgave i regi af almindelig advokatvirksomhed, vil de sædvanlige forpligtelser efter de advokatetiske regler gælde i fuldt omfang, herunder at advokaten skal give opdrags- og prisoplysninger m.v.

7.5. Udenlandsk ret

7.5.1. Norge

I februar 1992 startede Den Norske Advokatforening i Oslo "Advokatvaktten", og i dag er der etableret advokatvagter 30 steder i Norge. Det er de lokale kredse under Advokatforeningen, der organiserer gratis juridisk rådgivning til borgerne. Der findes ingen opgørelse over, hvor mange advokater, der er tilknyttet advokatvagterne på landsplan, men i 1998 var der 270 advokater tilknyttet i Oslo.

Advokatvagterne er gratis og åbne for alle. Konsultationer er begrænset til en halv time. Advokatvagterne har flest sager inden for områderne familie- og arveret, boligret og fast ejendom. I 1998 blev 60 pct. af sagerne afsluttet efter første møde. 17 pct. af sagerne blev fulgt op af advokatvagten, mens 8 pct. blev henvist til advokat, og 8 pct. blev henvist til andre instanser.

7.5.2. Sverige

I Sverige kan borgerne få en gratis samtale med en advokat gennem Advokatjouren, hvor man blandt andet kan få råd om, hvordan man kan gå videre med sit juridiske problem. Udgangspunktet for rådgivningen er, at borgerne anonymt uden tidsbestilling kan få en indledende samtale på cirka 15 min med en advokat. De advokater, der deltager i ordningen, arbejder frivilligt. På Det Svenske Advokatsamfunds hjemmeside kan man finde oplysninger om, hvor advokatvagterne findes og hvornår, der er åbent.

7.5.3. Internationale anbefalinger om pro bono arbejde

Det findes en række internationale udtalelser, som berører advokaters pro bono arbejde. Det fremgår blandt andet af Europarådets Recommendation Rec(2000)21 of the Committee of Ministers to member states on the freedom of exercise of the profession of lawyer, *Principle IV*, 2 :

"Lawyers should be encouraged to provide legal services to persons in an economically weak position."

Endvidere fremgår følgende af punkt 4 i UN Basic Principles on the Role of Lawyers:

"Governments and professional associations of lawyers shall promote programmes to inform the public about their rights and duties under the law and the important role of lawyers in protecting

their fundamental freedoms. Special attention should be given to assisting the poor and other disadvantaged persons as so to enable them to assert their rights and where necessary call upon the assistance of lawyers."

Reglerne er ikke bindende, men udstikker en mere universel anbefaling om at yde pro bono arbejde til mennesker i en økonomisk svag position. Disse internationale regler understøtter det retshjælpsarbejde advokater i Danmark i dag yder på trin 1 til 3.

8. Organisation (frivillighed og decentralisering) og økonomi

I sommeren 2010 har Udvalget om advokatvakterne (herefter udvalget) udsendt et spørgeskema til samtlige 88 advokatvakter i Danmark. 65 ud af 88 advokatvakter har deltaget i undersøgelsen.

Udvalget har blandt andet spurgt, hvorledes advokatvagten er organiseret. Svarene fordeler sig således:

Hvordan er advokatvagten organiseret?	Abs.	Pct.
Gennem Advokatforeningen	8	14%
Gennem kredsene	1	2%
Individuelt af lokalområdets advokater	47	81%

Det kan på den baggrund udledes, at størstedelen af advokatvakterne er organiseret individuelt af lokalområdets advokater. Kredsene er ikke i nævneværdig grad involveret i organiseringen af advokatvakterne, mens advokatforeningerne i højere grad deltager i organiseringen af advokatvakterne.

I forhold til driften af advokatvagten har udvalget spurgt, om advokatvagten får tilskud af Civilstyrelsen, og om tilskuddet i givet fald dækker omkostninger ved driften. Svarene fordeler sig således:

Får advokatvagten tilskud af Civilstyrelsen?	Abs.	Pct.
Ja	45	80%
Nej	8	14%
Hvis ja, dækker tilskuddet udgifterne?	32	57%

Selvom 57 % af de adspurgte advokatvakter svarer bekræftende på, at tilskuddet dækker udgifterne, har de fleste adspurgte advokatvakter taget forbehold. Det vil sige, at tilskuddet fra Civilstyrelsen reelt set kun dækker udgifterne til begrænset annoncering, og delvist, eller slet ikke, de reelle administrationsomkostninger. Det vil sige, at udgifterne er tilpasset tilskuddet. Besvarelsene er således ikke et udtryk for, at det reelle behov for tilskud nødvendigvis er dækket.

I forhold til advokatvagtens arbejde er det vigtigt, at der er annoncering i lokalaviser såvel som annoncering på internettet for at nå mange forskellige borgere. En stor del af advokatvagtens brugere finder kontaktoplysninger om advokatvagten i de lokale aviser.

9. Behovsanalyse og berettigelse – set fra brugernes og advokaternes side

Advokatvagterne kan kontaktes af borgerne ved personligt fremmøde. Det er ikke muligt at ringe i forvejen og bestille tid. Det er ligeledes ikke muligt at få telefonisk rådgivning eller for eksempel webbaseret rådgivning.

Som led i undersøgelsen er advokatvagterne blevet spurgt, om de fører statistik over de emner, der rådgives om. Kun 10 % af advokatvagterne fører statistik over antallet og typen af henvendelser. Advokatvagterne skal ikke længere føre statistik, hverken i forhold til Advokatsamfundet eller Civilstyrelsen, da tilskud ikke er afhængigt af antallet af borgere. Advokatvagterne har dog i forbindelse med denne undersøgelse indberettet et cirkatal for antallet af henvendelser. Det fremgår heraf, at antallet af henvendelser til advokatvagterne umiddelbart er på samme niveau som i 2001, jf. afsnit 6.1.

Der er som led i undersøgelsen desuden blevet spurgt til åbningstiden. Hertil blev der svaret:

Overvejer advokatvagten at ændre åbningstiden?	Abs.	Pct.
Nej	46	82%
Ja, angiv venligst overvejelserne herom:	7	13%

En overvejende del af advokatvagterne vil ikke umiddelbart ændre åbningstiden. Af de spurgte advokatvagter, der overvejer at nedsætte åbningstiden, er begrundelserne blandt andet, at advokater i lokalområdet ikke længere deltager i advokatvagtens arbejde. Det fremgår endvidere, at flere advokatvagter overvejer at udvide åbningstiden, da der er mange fremmødte borgere, og behovet for rådgivning er stort.

Udvalget har videre spurgt, om domstolsreformen har påvirket advokaternes deltagelse i advokatvagten. Hertil blev der svaret:

Har domstolsreformen påvirket advokaternes deltagelse i advokatvagten?	Abs.	Pct.
Nej	44	79%
Hvis ja, hvordan:	9	16%

De 16 pct. af advokatvagterne, der har svaret bekræftende på, at domstolsreformen har påvirket advokaternes deltagelse i advokatvagten begrundet det blandt andet med, at et flertal af advokaterne ikke ønsker at deltage i advokatvagten, og at flere advokater rejser fra det lokalområde, hvor retskredsen er nedlagt. Følgerne heraf er, at der kommer flere borgere i de tilbageværende advokatvagter. Det er oftest kun lokale advokater, der betjener advokatvagten, da det er vanskeligt at få advokater med i advokatvagten, hvis de har lang transporttid fra andre byer. Domstolsreformen har endvidere i nogle byer betydet, at den lokale advokatforening de facto er nedlagt. Generelt kan domstolsreformen have medvirket til, at der er færre advokater i de ydre områder af Danmark. Se endvidere bilag 4.

Advokatvagterne er endvidere blevet spurgt, om advokatvagten kører tilfredsstillende. Svarene fordeler sig således:

Kører advokatvagten tilfredsstillende?	Abs.	Pct.
Ja	46	82%
Nej	4	7%
Hvis nej, hvad skyldes problemet:	8	14%

De advokatvagter, der ikke kører tilfredsstillende, oplyser, at problemerne kan skyldes, at færre advokater ønsker at deltage, og at nogle advokater ikke møder på deres vagt. Det er ligeledes anført, at problemet skyldes, at der har været manglende annoncering pga. Civilstyrelsens lange tilskudsbehandlingstid. Manglende samarbejde med byens øvrige kontorer om deltagelse i ordningen, er tillige blevet fremhævet. Der er endvidere blevet efterlyst et alternativ til fysisk fremmøde i advokatvagten.

Udvalget har endvidere spurgt advokatvagterne, hvad der kunne motivere til deltagelse i frivilligt arbejde i en advokatvagt. Der var mulighed for at give flere svar. Hertil har advokatvagterne svaret:

Hvad kunne motivere til yderligere deltagelse i en advokatvagt?	Abs.	Pct.
Kurser i familieret, lejeret og retshjælp, som tæller med som obligatorisk efteruddannelse.	22	39%
Bedre rammer (PC'er, bøger, lokaler).	10	18%
Mulighed for at få klienter via advokatvagten.	17	30%
Mulighed for at "skilte" med den hjælp, man yder i advokatvagten (CSR-ordning).	13	23%
Andet:	17	30%

De adspurgte advokatvagter er meget positive over for muligheden for at få kurser i udvalgte emner, som tælles med som obligatorisk efteruddannelse. Ligeledes er de adspurgte advokatvagter meget positive over for muligheden for at kunne få klienter via advokatvagten, og at man kan skilte med den hjælp, man yder i advokatvagten via en CSR-ordning.

Herudover har de adspurgte advokatvagter nævnt, at PC med adgang til Karnov mv. ville være motiverende, og at advokatvagten i øvrigt er med til at skabe gode kollegiale rammer for de deltagende advokater. En større tilslutning fra alle de lokale advokater ville ligeledes være en motiverende faktor.

10. Evaluering af advokatvagterne – hvordan opfylder de behovene/missionen, fælles forhold, form og funktion

Indledningsvis bemærkes, at udvalget ikke som led i sit arbejde har gennemført en brugerundersøgelse blandt borgere, der har søgt rådgivning i advokatvagterne. Udvalget har imidlertid fundet inspiration i blandt andet rapporten ”Retshjælp i Danmark – Delrapport I: Beskrivelse af retshjælpstilbuddene” af Bettina Lemann Kristensen, se punkt 6.2.2. Det fremgår blandt andet heraf, at 89,6 pct. af de kvindelige borgere får afsluttet sagen efter en mundtlig rådgivning i advokatvagterne, og tallet for mandlige borgere er 82,5 pct. Det er udvalgets opfattelse, at advokatvagterne opfylder borgernes behov for mundtlig, indledende rådgivning.

Størstedelen af landets advokatvagter er individuelt organiseret, kun et fåtal er organiseret gennem den lokale advokatforening. Det vil sige, at hver enkelt advokatvagt står for administration, vagtplaner og ansøgning om tilskud fra Civilstyrelsen mv. Der er meget stor forskel på, hvorledes

den enkelte advokatvagt fungerer, og hvordan tilslutningen er fra lokalområdet advokater. Der er endvidere stor forskel på, hvilke udfordringer advokatvagten har, afhængigt af advokatvagtens geografiske placering. Den enkelte advokatvagt er ansvarlig for at få rådgivningen til at køre og sætte en standard for den rådgivning, der skal ydes til borgerne.

Der er ligeledes stor forskel på, hvor ofte der ydes rådgivning og på åbningstider i det hele taget. På Advokatsamfundets hjemmeside kan borgere finde information om åbningstider og adresser på den lokale advokatvagt, men de enkelte advokatvagter er ikke altid opmærksomme på at indberette ændringer i åbningstider mv. til Advokatsamfundet. Det indebærer, at der kan være borgere, der går forgæves.

Alle advokatvagterne yder personlig, mundtlig rådgivning til de fremmødte borgere. Det er ikke muligt at bestille tid eller telefonisk få oplyst, hvad man skal medbringe til rådgivningen. Det kan betyde, at nogle borgere vil gå fra et møde i advokatvagten uden at få den forventede rådgivning, fordi de ikke har medbragt relevante dokumenter. Der vil være borgere, der ser afstanden til nærmeste advokatvagt som en barriere. Se hertil bilag 4, hvor man visuelt kan se advokatvagterne fordelt på et Danmarkskort.

Det fremgår endvidere af spørgeskemaundersøgelsen til advokatvagterne, at advokatforeninger de facto nedlægges i de byer, hvor der ikke længere er en retskreds, og at advokater flytter fra disse byer. Det betyder, at det er de tilbageværende advokater, der skal passe advokatvagten. Problemet med rekruttering af advokater er vanskeligt at løse, når der ikke længere findes advokater i den pågældende by, blandt andet fordi det ikke er realistisk at få advokater fra andre byer til at komme og yde rådgivning i advokatvagten. Det skal samtidig fremhæves, at i nogle byer og yderområder af Danmark fungerer advokatvagter på fornuftig vis, da de fleste advokater i lokalområdet deltager i ordningen.

I nogle af de større byer er problemet at få alle byens advokatvirksomheder til at deltage i advokatvagten. I den forbindelse fremhæves det oftest, at udviklingen i advokatbranchen indebærer større specialisering, øget sagspres etc. I den sammenhæng er det væsentligt, at flest mulig, herunder de større eller specialiserede kontorer, aktivt støtter op om, at deres medarbejdere deltager i advokatvagtens arbejde.

Samtidig er det vigtigt at få motiveret de yngre advokater og fuldmægtige til at deltage i advokatvagterne.

Udvalget har på baggrund af de skitserede udfordringer for advokatvagterne nedenfor opstillet nogle anbefalinger, der har til formål at bidrage til at løse de skitserede problemer, herunder bidrage til forøget motivation blandt advokatstanden, og til løsning af de geografiske udfordringer, som følger af retskredsreformen og den generelle samfundsudvikling i Danmark.

11. Overvejelser og anbefalinger om fremtiden; mission og værdigrundlag

Efter retsplejeloven har borgerne ret til vederlagsfri mundtlig rådgivning om ethvert spørgsmål. . Lovgiver forudsætter, at der til stadighed findes advokatvagter, men bestemmelsen i retsplejelovens § 323 indeholder ikke en retlig forpligtelse for advokatstanden til at etablere eller drive advokatvagter. Der findes i dag ca. 88 advokatvagter, der medvirker til at realisere det politiske

ønske, der er udtrykt i retsplejelovens § 323 om gratis indledende rådgivning til alle landets borgere, og retsplejelovens ordning kan alene realiseres, fordi der er advokater, der stiller op og yder gratis rådgivning i advokatvakterne.

Der er i dag efter udvalgets opfattelse et rimeligt antal advokatvakter fordelt rundt om i landet, men med en nedadgående tendens. Det skyldes flere forhold, herunder vigende motivation i advokatstanden, advokatstandens specialiseringsgrad, samt retskredsreformen og den generelle udvikling i de ydre områder af Danmark.

En af de vigtigste forudsætninger for, at advokatvakterne vil bestå fremadrettet er advokatstandens motivation for dette arbejde.

Udvalget har derfor opstillet nogle anbefalinger, der tilsigter at motivere yngre advokater og advokatfuldmægtige til at deltage i arbejdet i en advokatvagt, og som forsøger at tage højde for advokatstandens stigende specialiseringsgrad. I samme forbindelse er det vigtigt, at Advokatrådet forsøger at sikre opbakning i advokatvirksomhederne til, at advokater og advokatfuldmægtige kan deltage i arbejdet i en advokatvagt.

Det er endvidere udvalgets opfattelse, at der skal skabes øget synlighed omkring det arbejde, der foregår i advokatvakter, herunder den store indsats, mange advokater bidrager med i forhold til rådgivning af borgerne.

Udvalget finder, at advokatvakter fortsat skal yde indledende, mundtlig rådgivning. Udviklingen i samfundet gør imidlertid, at det over tid kunne overvejes at tilbyde rådgivning telefonisk, eller anden elektronisk rådgivning, så borgernes mulighed for rådgivning også i yderområderne af Danmark styrkes.

Udvalget har overvejet, om der i lyset af den teknologiske udvikling er grundlag for at udvide advokatvakternes rådgivning fra alene at være rådgivning ved fysisk fremmøde til også at omfatte telefonrådgivning eller internetbaseret rådgivning, f.eks. via et web-camera. Sådanne rådgivningsformer, som ikke nødvendigvis er knyttet til et bestemt lokalområde, vil i nogen grad kunne imødegå nogle af de problemstillinger, der knytter sig til opretholdelsen af advokatvakter i de områder, hvor der er få advokater, eller det i øvrigt har vist sig vanskeligt at opretholde en advokatvagt.

Udvalget finder imidlertid, at grundlaget for advokatvakterne fortsat bør være det personlige møde mellem borgeren og advokaten, hvorunder der alene ydes mundtlig rådgivning. Udvalget har lagt vægt på, at der er et behov for at fastholde det direkte, personlige møde, både af hensyn til mulighederne for at vurdere rådgivningsbehovet og af hensyn til borgerens oplevelse af en personlig relation.

Udvalget har endvidere lagt vægt på at fastholde advokatvakterne som et lokalt tilbud. Udvalget har overvejet, men finder ikke grundlag for at anbefale, etablering af en større, centralt placeret advokatvagt baseret på elektronisk kommunikation.

Udvalget er opmærksom på den teknologiske udvikling, som både i relation til it-værktøjer og i relation til brugernes syn på elektronisk rådgivning som alternativ eller supplement til mere traditionelle rådgivningsformer, betyder, at der løbende må foretages en vurdering af behovet for og værdien af at etablere it-baseret rådgivning. Udvalget finder det derfor positivt, hvis der lokalt i

advokatvagterne er et ønske om at udvikle sådanne rådgivningsformer, men udvalget finder ikke inden for sit kommissorium at burde foreslå etablering af IT- eller telefonbaseret rådgivning på nuværende tidspunkt, og de tilbagemeldinger, udvalget har fået fra en række advokatvakter, synes at bekræfte, at der ikke pt. er et generelt ønske om at udvide advokatvagterne med telefonisk/it-baseret rådgivning. Spørgsmålet må i lyset af den teknologiske udvikling formentlig løbende overvejes, ligesom udvalget med sine overvejelser og anbefalinger på ingen måde har til hensigt at stå i vejen for eller begrænse nye initiativer på området. Udvalget har i denne rapport imidlertid valgt at fokusere på kerneydelsen for advokatvagterne, som fortsat er mundtlig, personlig rådgivning.

12. Konkrete forslag

12.1. Fuldmægtige, som yder rådgivning i en advokatvagt, kan tælle det med som obligatorisk efteruddannelse

Forslaget er allerede implementeret, idet frivillig rådgivning i advokatvakter og på retshjælpskontorer, som ydes af advokatfuldmægtige, kan medregnes som obligatorisk efteruddannelse med 18 lektioner for hver 3-års periode. Efter reglerne om obligatorisk efteruddannelse er det en betingelse, at der er tale om forløb af mindst 3 gange 45 minutters varighed. Et forløb kan imidlertid bestå af f.eks. ugentlig rådgivning i advokatvagten a f.eks. 1 times varighed, forudsat, at der samlet er tale om rådgivning i mindst 3 gange 45 minutter. Det er således ikke et krav, at rådgivning ydes i 3 gange 45 minutter pr. vagt. Det følger endvidere af bekendtgørelsen om obligatorisk efteruddannelse, at der skal foreligge en skriftlig erklæring, udstedt af retshjælpskontorets eller advokatvagtens ledelse, der dokumenterer advokatfuldmægtigens deltagelse og omfanget heraf.

Udvalget vurderer, at dette tiltag kan styrke advokatfuldmægtiges interesse for at yde rådgivning i en advokatvagt, så de forhåbentlig vil fortsætte også som advokater. Samtidig er det udvalgets opfattelse, at advokatfirmaerne vil være mere motiverede for at lade deres fuldmægtige yde rådgivning i en advokatvagt, som led i firmaets Pro Bono arbejde, når det tælles med som obligatorisk efteruddannelse. Det bemærkes, at det for en del af advokatvagterne vil kræve en vedtægtsændring, hvis advokatfuldmægtige skal yde rådgivning i advokatvagten, og det er således op til den enkelte advokatvagt at fastlægge, om man ønsker at lade advokatfuldmægtige indgå i bemanningen.

Reglerne åbner ikke i deres nuværende form mulighed for, at advokater kan medregne frivilligt arbejde i advokatvagterne som obligatorisk efteruddannelse. Det kan overvejes, om der bør skabes mulighed herfor, herunder i hvert fald mulighed for, at de personer, der som bestyrelsesmedlemmer, ledende deltagere etc. påtager sig en mentorfunktion for advokatfuldmægtige, der yder rådgivning i advokatvagterne, kan medregne deres mentorfunktion efter samme regler, som gælder for undervisningsvirksomhed.

12.2. Indledende kurser tilbydes advokater og fuldmægtige, der yder rådgivning i en advokatvagt

Det er udvalgets opfattelse, at mange advokater og fuldmægtige i dag er meget specialiserede inden for et givent område, hvor det kan være en barriere at skulle yde rådgivning i emner, man ikke beskæftiger sig med til hverdag. Derfor giver det mening at tilbyde indledende kurser i udvalgte emner til de advokater og fuldmægtige, der yder, eller vil yde, rådgivning i en advokatvagt.

I den forbindelse vil udvalget anbefale, at kursusmateriale i udvalgte områder, eksempelvis i lejeret, familieret, arveret, reglerne om fri proces og retshjælp, kan anvendes til opslagsmateriale. Kursusmateriale skal blandt andet sikre, at der ydes en ensartet rådgivning i hele landet. Det er tanken, at kursusmateriale skal kunne hentes elektronisk, og at det løbende skal opdateres.

Det er udvalgets tanke, at disse kurser skal udbydes centralt og sammensættes således, at de opfylder betingelserne for obligatorisk efteruddannelse. Indledende kurser vil sandsynligvis motivere flere yngre advokater og fuldmægtige til at yde rådgivning i en advokatvagt, samtidig med at de respektive advokatfirmaer vil få et incitament til at understøtte, at medarbejdere yder rådgivning i en advokatvagt.

Sekretariatet vil samarbejde med Danske Advokater om disse kurser. Kurser kan muligvis udbydes for et mindre beløb, eller finansieres gennem offentlige midler og sponsorater.

12.3. Motivation gennem videregivelse af værdigrundlag

Efter retsplejeloven har borgerne ret til vederlagsfri mundtlig rådgivning. Advokatvagterne er som allerede berørt imidlertid ikke vokset ud af et lovkrav, men derimod baseret på advokaternes vilje til at yde en frivillig og ulønnet indsats.

Det er efter udvalgets opfattelse af meget stor betydning for advokatvagternes fremtid, at dette værdigrundlag synliggøres for fremtidens advokater og advokatfuldmægtige. En af måderne til at sikre opbakning til advokatvagterne er således, at både de nuværende deltagere, advokatvirksomhedernes ledelser og den enkelte principal ser en værdi i, at nye medarbejdere deltager i arbejdet i advokatvagterne. Det er således væsentligt, at der i advokatvirksomhederne bakkes op om, at ansatte advokater og advokatfuldmægtige kan deltage i advokatvagsarbejdet, herunder ved som led i virksomhedens generelle profil at forholde sig til, hvordan sådant arbejde kan indgå i medarbejdernes opfyldelse af virksomhedens målsætninger for den enkelte medarbejder og i virksomhedens generelle profil.

12.4. Støtte til arbejdet i lokalområdets advokatvagter

Udvalget vil anbefale, at kredsene inddrages i arbejdet med at motivere advokatstanden til at deltage i arbejdet med advokatvagterne. Kredsene skal i den forbindelse støtte lokalområdets advokatvagter og kan inddrages i arbejdet med at sikre opbakning fra advokatvirksomhederne til deltagelse i advokatvagtens arbejde.

Tilsvarende anbefaler udvalget, at det lokale arbejde, overalt hvor det er muligt, styrkes gennem samarbejde mellem kredsene, advokatforeningerne og advokatvagterne med henblik på at fremme og støtte arbejdet lokalt.

12.5. Lokalt samarbejde mellem advokatvagten og retshjælpsinstitutioner

Udvalget finder det positivt, hvis der lokalt etableres gode relationer mellem advokatvagter og øvrige retshjælpsinstitutioner med henblik på erfaringsudveksling og samarbejde i øvrigt. Der kan således være byer, hvor det vil betyde en styrkelse af det samlede retshjælpstilbud, hvis advokatvagt og retshjælpsinstitution forener kræfterne eller i øvrigt etablerer et tæt samarbejde. Der kan således være grund til at koordinere åbningstider, profil, spørgsmål om henvisning til hinanden etc.

Udvalget ser heller ingen hindring for, at en advokatvagt lægges sammen med et retshjælpskontor, hvis det skønnes at være den bedste måde at fastholde og udbygge det lokale retshjælpstilbud, men der bør i så fald være opmærksomhed omkring de tilskudsmæssige og driftsmæssige forskelle mellem de to institutioner.

12.6. Mærkning til de advokater/advokatfirmaer, der yder hjælp i en advokatvagt

Udvalget vil anbefale et tiltag, hvor alle advokater/advokatfirmaer, der deltager i arbejdet i en advokatvagt, kan få mærkning på brevpapir og hjemmeside, hvilket kan være motiverende for deltagelse i en advokatvagt.

12.7. Fælles hjemmeside og intranet

En fælles hjemmeside for alle Danmarks advokatvagter vil give borgerne en let tilgængelig mulighed for at finde frem til den lokale advokatvagt. Det vil ligeledes sikre, at alle oplysninger er opdateret. Der findes i dag allerede oplysninger om advokatvagterne på Advokatsamfundets hjemmeside, men de er ikke altid opdateret, da advokatvagterne glemmer at give besked om f.eks. ferie og ændret åbningstid. Det indebærer, at brugerne til tider går forgæves. En fælles hjemmeside, hvor man kan komme ind på den lokale advokatvagt, vil sikre bedre oplysninger til borgerne.

Oplysninger om advokatvagten kan ligeledes findes på hjemmesiden www.dinretshjelp.dk, som er oprettet af Den Sociale Retshjælp i Århus med økonomisk bistand fra Advokatsamfundet. Her kan man blandt andet finde information om alle landets advokatvagter og retshjælpsinstitutioner i Danmark.

Udvalget anbefaler, at der etableres en fælles hjemmeside med et fælles intranet for alle landets advokatvagter. Intranettet vil kunne bruges til at hente kompendier, standardvedtægter, information om kurser og tilskudsskemaer til Civilstyrelsen, elektroniske vagtplaner samt eventuelt som debatforum. Herudover vil man kunne bruge intranettet til at registrere oplysninger om antal og typer af henvendelser til brug for et bedre statistisk grundlag.

12.8. Telefonisk rådgivning og IT-baseret rådgivning

Som nævnt ovenfor har udvalget valgt at fokusere på advokatvagternes kerneområde, som er personlig, mundtlig rådgivning. Udvalget er imidlertid opmærksom på, at det navnlig af hensyn til de områder, hvor der er langt til nærmeste advokatvagt, vil kunne være en mulighed på længere sigt at overveje etablering af it-baserede advokatvagter, ligesom udvalget finder det positivt, hvis der i den enkelte advokatvagt eksperimenteres med it-baseret rådgivning.

12.9. Anden økonomisk støtte

Udvalget anbefaler endvidere, at der arbejdes for, at der kan ydes offentligt tilskud til PC'er, elektronisk Karnov mv. til den enkelte advokatvagt, og at tilskuddet til driften og annoncering reelt dækker omkostningerne.